CAM-İŞ

Sahibi
İstanbul Şişe ve Cam Sanaii İşçileri Sendikası
Neşriyatı idare edenler:
Nevzat Şeker, Hüseyin Kara
Cemil Gider, Lütfi Ak.

İŞÇİ ARKADAŞ
Bu Gazete senin malındır
Bundan istifade etmesini bil
Ve SENDİKANA üye ol

Gayri siyasî, İçtimaî ve Meslekî Gazete

SAYI: 22 — Her ayın 1 inde çıkar — Adres: Şişe ve Cam İşçileri Sendikası, Paşabahçe — İstanbul — 1/Ağustos/1954 — Fiatı: 10 Kuruş

Bizde İşçi Sınıfının Umumî Maarif Seviyesi

Yazan: ORHAN TUNA

Türkiye gibi iktisaden geri kalmış okuyup yazma bilmeyenlerin nisbetinin pek mühim bir yekûna baliğ olduğu sanayi inkişafının ilk kademelerinde bulunan nüfusunun %80 inin köylerde ve köyleri andıran kasabalarda yaşadığı bir memlekette değil sırf işçilerin fakat halkın umumî maarif seviyesinin dahi şayanı memnuniyet bir durum arzetmekten pek uzak olduğu tabiidir. Bize göre memleketimizin her sahada sür'atle gelişmesine mâni olan en mühim noktalardan biri budur. Diğer taraftan 1927 Teşviki Sanayi Kanunu ve 934 iktisat ve sanayi plânlariyle iktisadî sahada ilk ümitli adımlar atılmıştı. Gerçekten o gün bugün memleketimizde kurulan sınaî tesis ve işletmelerin sayısı ve bunların yıllık istihsal mikdarı takdirle karşılanacak bir seviyeye çıkmış bulunmaktadır. Ancak bu memnuniyeti mucip duruma rağmen bizde sanayi işçisinin prodüktivitesi her hangi bir Avrupa memleketi sanayi işçisinin seviyesinde değildir. Muhtelif vesilelerle yapılan kıyaslamalar işçi verimliliğinin maalesef lehimizde tecelli etmediğini göstermektedir.

Böyle bir netice üzerinde muhtelif âmillerin müessir olduğu muhakkaktır. Bunlar arasında işçimizin gayet düşük ücret gelirinin ve hattâ küçük şehir ve kasabalarda yaşayan sanayi işçileri oldukça büyük mahrumiyet içindedirler. Hattâ bu mahrumiyet paranın iştira gücünün günden güne zayıflaması ve zarurî ihtiyaç maddeleri fiatlarının gittikçe artması neticesinde şiddet kesbetmektedir. Kiralar yükselmekte bazı mühim gıda maddelerinin fiatları dünden bugüne ehemmiyetli yükselmeler kaydetmektedir. Bu vaziyet karşısında kâfi derecede beslenmek ve rahat şartlar altında barınmak imkânlarından mahrum bulunan bir işçi zümresi ile modern istihsal vasıtalarından ideal şekilde faydalanmak imkânı yoktur.

Diğer taraftan işçimizin umumî maarif seviyesinin de yukarıda işaret ettiğimiz gibi memleketin bu sahadaki geri seviyesi ile mütenasip olarak düşük olması sâ'yin pordüktivitesini tahdit eden belli başlı âmillerdendir. Bizim şahsen yer yer yaptığımız müşahedeler işçilerimizin pek çoğunun değil meslekî talim ve terbiye, umumî talim ve terbiyeden dahi nasibedar olmadıklarını göstermiştir. Sanayiimiz için kalifiye işçi zümresine şiddetle ihtiyaç vardır. Mevcut sanat mektepleri işçi ihtiyacını temin etmekten uzaktır. Bunların miktarı az olduğu gibi mezunlar da sanayide kalifiye işçiliğe rağbet etmektedirler.

Diğer taraftan fabrika çıraklık mekteplerinin veya kurslarının sayısı pek gayri kâfidir. Bir kısım devlet sanayi tesisleri bu kabil mekteplere malik bulunmakta, fakat hususî sanayi hâlâ bu yola gitmemiş durumdadır.

Hulâsa sanayi işçisinin bir taraftan umumî, diğer taraftan meslekî kültür seviyesini yükseltmek için elden gelen her şeyi yapmak ve bütün tedbirlere başvurmak lâzımdır. Sanayimizin istikbali buradadır. Aksi halde yüksek maliyetten kurtulamıyacağımız gibi milletlerarası emtia piyasalarında diğer memleketlerin sanayi mamulleriyle rekabet büsbütün bir hayal olur.

(Son Saat) ten

Cam sanayiinin belli başlı iptidaî maddelerinden olan "Soda" mevcudu tükendi

Camcılıkta kumdan sonra en çok kullanılan sodyum karbonat sıkıntısı son günlerde had safhayı bulmuştur.

Ticaret Vekâletinin 3-4 aydanberi bu sanayi ile uğraşanlara döviz vermekte güçlük çıkardığından sodadarlığı çekildiği zannedilmektedir.

Tonu 20 ile 25 liraya mal edilen sodanın fiatı piyasada el altından 80-100 liraya satılmaktadır.

Soda darlığı yüzünden Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikası faaliyetini %50 ye düşürmüş gerek müessese ve gerekse işçiler müşkül durumda kalmıştır.

İlgililerin çok kısa bir zamanda döviz tahsisi yapması beklenmektedir.

Türk Ticaret Bankası Beykoz Ajansı 2 ağustosta açılıyor

40 senelik bir mazisi olan Türk Ticaret Bankası 2 Ağustosta Beykozda bir ajans açmaya karar vermiş ve Beykoz Onçeşmeler meydanında bir binayı bunun için tefriş etmiştir.

28 Temmuz akşamı Beykoz Ajansı Müdüdürü genç bankacılarımızdan B. Selâhattin Şarman Beykozun ileri gelenleri, cemiyetler ve sendikalar temsilcileri ile bir toplantı yapmış, samimî bir hava içinde geçen toplantıda söz alan sayın Şarman, bankanın çalışmalarını ve hizmetlerini izah etmiş ve bugün sür'atle gelişen bankanın başında bulunan sayın Umum Müdür Hayri Gönenin Beykozlulara olan derin sevgi ve hürmetlerini ulaştırmıştır.

Muvaffakiyetler dileriz.

Hasan Türkay beraat etti

Bundan sekiz ay evvel İşçi Sendikaları Birliğinin Kristal Salonunda Yüksek Hakem Kurulu kararlarını protesto etmek maksadiyle sendikamız adına konuşan Hasan Türkay konuşmasında suç unsuru olduğu iddiasiyle İstanbul 4 üncü Asliye Mahkemesinde yargılanmakta idi.

Bu dâvayı üzerine alan Sendikalar Birliği avukatları N. Yahya Güvendik ile Şinasi Tümer'in fevkalâde azimli çalışmaları neticesinde yedinci celsede beraat kararı almıştır. Bu hususta Birlik avukatlarına Cam-İş gazetesi adına kendilerine teşekkür eder Hasan Türkay arkadaşımıza da geçmiş olsun deriz.

FIRIN İŞÇİLERİ: Fırın işçileri dün basın taplantısı yaparak fırın sahipleri ile olan ihtilâfları hakkında gazetecilere izahat vermiş lerdir.

Toplulukla iş ihtilâfımız

24 Mart 954 tarihinde açmış olduğumuz iş ihtilâfımız üç ay gibi uzun bir zaman bütün safahatını geçirmiş ve nihayet İl Hakem Kurulu tarafından kısmen de olsa işçiler lehine neticelenmiştir. İsteklerimize göre bizleri tatmin etmekten çok uzak olan kararı, buna rağmen işçilerdeki temayül kararı kabul etmekti. Fakat müessese çok cüz'i olan bu kararı da kabul etmemiş on para veremiyeceğini ileri sürerek itirazın Yüksek Hakem Kuruluna göndermiştir. İşverenin bu hareketi işçiler tarafından olduğu gibi bitaraf kimseler tarafından da hoş karşılanmamış sendika kendi zaviyesinden haklı gördüğü bu dâvayı işçiler lehine neticeleneceğine emindir.

İzmir'de tahmil tahliye işçileri işlerini terketti

İzmirde Denizcilik Bankası müteahhidine çalışan 800 tahmil tahliye işçisi ücretlerinin azlığını ileri sürerek hep birden işlerini terk etmişlerdir. İşçilerin bu hareketi grev mahiyetini aldığını iddia eden müteahhit durumu Savcılığa haber vermiş Sorgu Hakimliğinde Sendika Başkanı ile üç arkadaşının ifadeleri alınıp tevkif edilmişlerdir. İşçiler ise grev yapmadıklarını kanlarını emip te senede sırtlarından bir milyon lira kazanan müteahhide çalışmak istemediklerini İstanbulda olduğu gibi doğrudan doğruya Denizcilik Bankasına çalışmak istediklerini ileri sürmektedirler. İşçi muhitlerinde alâka ile takip edilen bu hâdiseye Çalışma Bakanlığı da el koymuş yakın bir zamanda hâdisenin mahiyeti selâhiyetli şahıslar tarafından açıklanacaktır.

Merhum Hüseyin Ak'ın ailesine 2.500 lira verildi

Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikaları kartonaj ustalarından iken iki ay kadar evvel vefat eden Hüseyin Akın 19 senelik işçilik hayatında en ufak bir ihtar dahi almamış dürüst ve çalışkan bir işçi idi.

Sendikamız müesseseden bir miktar yardımın aile efradına yapılması için teşebbüs etmiş, müessese de hiç bir kanuni mecburiyeti olmadığı halde Akın'ın aile efradına 2,500 lira yardımda bulunmuştur.

CAM-İŞ: Sayın Umum Müdür ve Meclisi İdareye teşekkür ederiz.

Meclisi idaremizin yerinde kararı

Müessesemiz çalıştırdığı memurlara şimdiye kadar sosyal yardım olarak yalnız kendilerine parasız olarak ilâç vermekte idi bundan bir müddet evvel toplanan meclisi idare heyeti gittikçe ağırlaşan hayat pahalılığını nazarı itibara alarak memurların bakmakla mükellef olduğu aile ve çocuklarına da teşmil edilmesine karar vermiştir. Senelerdenberi devam eden bu boşluğu kısmen olsun doldurulması işçi muhitinde memnuniyetle karşılanmış olup meclisi idaremizin bu asil hareketini takdirle karşılar yakın bir zamanda boşluğun tamamen doldurulmasını ümit etmekteyiz.

İşçilerimize ayakkabı verildi

Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikası işçilerinin miadı bir müddet evvel hitama eren iş ayakkabısı Temmuz ayı içerisinde yapılmıştır. İşçilerimizin iş elbiseleri de peyderpey anbara gelmeğe başlamış olup Kurban Bayramından evvel elbiseler de tevzi edilecektir.

Bira işçileri mahallesi kuruluyor

Bira fabrikası işçileri tarafından Darülâceze civarında inşa edilecek 128 ev için çalışmalar başlamıştır. Fabrika işçileri evlerin kurulacağı yere giderek bizzat şantiye binasını kurmuşlardır.

İşçiler son bir toplantı yaparak çalışma şeklini kararlaştıracaklardır.

Santral Mensucat Fabrikasından çıkarılan 87 işçi hakkında İstanbul Sendikalar Birliğinin Beyannamesi

Sayın vatandaş!

Memleketimizde mevcut işçi sendikaları, kuruluş ve gayeleri itibarile milliyetçi bir bünyeye sahip meslek teşekkülleridir. Sendikalarımızın vazife ve gayeleri, millî kanunlarımızın ışığı altında işçi ve işveren münasebetlerini memleket menfaatine uygun olarak tanzim, modern iş şartlarını millî sanayie tatbik ve işveren ve işçi sınıfı da dahil olmak üzere memleketçe hayat seviyemizi yükseltmektir.

Sendikalarımız bu kutsal gayeye ulaşmak için çırpınırken,

(Devamı 4 ncü sahifede)

İŞ YERİMİZDE İLK DEFA YAPILAN KOLLEKTİF MUKAVELE

Sendikaların başlıca vazifelerinden biri de üyeleri adına hukukî mukaveleler yapmaktır. Bu cümleden olarak senelerdenberi bilhassa hukukî cepheden bir çok haksızlıklara maruz kalan Goble akort işçilerini bu durumdan kurtarmak için uzun zamandanberi ele alan sendika nihayet işverenin anlayış göstermesi karşısında bugünkü şartlara göre san'at, kıdem ve iş ahlâkı gibi hususiyetleri nazarı itibara alarak sınıflara ayrılmış ve bu esasa göre bir kadro tanzim edilmiştir. Tesbit edilen sınıfların % yüz isabetli olduğunu iddia edecek değiliz. Komisyona giren arkadaşlar herhangi bir hata yapabilirler. Fakat gaye eksik te olsa işyerimizde muhtelif servislerde çalışan işçilerimizin iş hayatını düzenlemek refahını temin etmek gibi kolektif mukaveleler yapmaktır. İşte biz de ilk defa yapmış olduğumuz anlaşmanın işçilerimiz lehine olduğundan memnunluk duymaktayız. Temennimiz bundan böyle hem işveren hem de işçi lehine bu gibi mukavelelerin bütün işçilerimize şumullendirmektir.

Sendika

Sendikamızın büyük sünnet düğünü 14-Ağustos-1954 Cumartesi gecesi yapılıyor

Boğaziçinde her zaman birinci derecede ehemmiyet kazanan Sendikamız Sünnet Düğünü ondört gün sonra Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikaları bahçesinde yapılacaktır. Bu yıl sünnet düğünümüz için artist ve okuyucu masrafı olarak ikibin piyango masrafı olarak ta binbeşyüz ve sünnetle alâkalı diğer masraflar için bin lira sarfedilmek üzere para ayrılmıştır. Ayrıca müessesemizde sayın Umum Müdür Şahap Büyüktopçunun emirlerile yardımlarını esirgemiyeceğini vaad etmiştir. Sünnet olacak çocukların sayısı yüz civarında tahmin edilmektedir.

O gecenin güzel geçmesi için bir aydanberi hazırlık yapılmaktadır.

Sağlık Bahisleri :

AKCİĞER VEREMİ'nin TEDAVİSİ

Dr. TARIK KIRATLI
Paşabahçe Dispanseri Dahiliye Mütehassısı

Akciğer vereminin tedavisinden bilhassa istirahat, gıda ve temiz havadan bahsetmiştik. Hastanın bünyesini takviyeden ibaret olan bu tedavi sistemine umumî tedavi denir. Hastalığın ilâçla ve ilâçla tedavisi mümkün olmayan hastalara da müdahale (kolapstropi) yani çeşitli ameliyat usullerile tedavi etmek mümkündür. O halde:

I — Umumî tedavi (Bünyeyi takviye).

II — İlâçla tedavi.

III — Ameliyatla tedavi (Kollapsterapi).

üç kısımda mütalâa etmek muvafıktır. Bu gün ilâç ve ameliyatla tedaviden bahsedelim:

1890 senesinde Roberkoch tüberkülozu iyi eden ve (tüberkulin) denilen bir ilâç bulduğunu ortaya attı. Lehde ve aleyhte olanlar çok oldu. Yapılan tetkiklere göre hat ve ilerleyici şekiller, kan tükürme, yaygın tüberküloz ve ağır seyir eden tüberküloz şekillerinde bu ilâç faide yerine zarar vermektedir. Yavaş seyirli vak'alarda iyi gelmektedir. Tüberkülin binde bir mahlûlü deri altına şırınga edilir. Hararet yükselmesi olmazsa yüzde bire kadar yükseltilir.

Umumî tedaviye ilâve olarak ilâç tedavisi hastanın bünyesine göre tayin edilir. Pektoral olarak; kreozot, kola, benzoat gibi ilâçlar verilir. Öksürüklere karşı, kodein, dionin, dower, procodein, ipekapan kullanılır.

Ateş ve ağrılarda; piramidon, fenosetin, tannot dö kinin çok verilir. Gece terlerine karşı friksiyon yapılır. Bilhassa sanatoryumlarda çok tatbik edilir. İfrazatı kesmek için atropin, anorisin, kalsiyum iyi gelir.

Kan tükürmelerde; evvelâ hastayı istirahat ve kat'i sükûna konur. Konuşturulmaz, hattâ muayene edilmez. Hemen kan kesici ilâçlar tatbik olunur. En başta serum jelatine, kalsiyum, hipofizin ve muhtelif fabrikaların yaptıkları ilâçlar bilhassa kilavden, manetol en başta gelmektedir. Eğer ilâçla kan kesilmeyecek olursa o tarafa hava vermek (sun'i pnömotorak) son zamanlarda iyi netice vermiştir. Tüberküloz tedavisinde evvelce Altın tedavisi revaçta idi. Sanoerizin, krizolbin ve bayerin lofian adlı ilâcı çok kullanılmıştır. Faideden ziyade zarar verdiği vak'alar fazla olduğundan bugün bu tedavi tamamen terk edilmiştir.

Son senelerde antibiotic denilen ilâçlardan çok faide görülmüş, hattâ tüberkulozun ilâcı bulundu zannı ile gazeteler günlerce bu ilâcın mezagasın bahsetmiş ve ilâçların kralı olarak tavsif edilmiştir.

Streptomisin, pas, terromisin, penisilin ile birleştirilmiş kombiotik denilen ilâçlar münasip vak'alarda çok kullanılmaktadır. Her şeklinde tatbik edilmemekle beraber beyin zarı vereminde kat'i iyilik ve hattâ şifa temin edildiği inkâr kabul etmez. Yalnız bu ilâç vücutta alışkanlık yapmaktadır. Aradan bir müddet geçtikten sonra ikinci defa bu ilâcın tesiri kalmadığı görülmüş ve ancak iki misli bir doza yükseldiği zaman tesir etmeğe başladığı görülmüştür. Onun için bu ilâcı mütehassısların vak'asına göre vermesi ve miktar tayn elzemdir.

(Devamı var)

İşçi sigortalarının durumu ve Paşabahçe dispanseri

Yazan: L. AK

Cam-İş gazetemiz intişar ettiği günden bu güne kadar bir çok defalar bu sütunlarda İşçi Sigortaları Paşabahçe Dispanseri hakkında defalarca yazı yazdık ne yazdık ki bu yazılarımızı nazarı itibara alan olmadı. Ama biz yine yazı ve tenkidlerimize devam edeceğiz.

Paşabahçe Dispanserinde iki dahiliye doktoru mevcuttur. Fakat bu dispanserin dahiliye kısmına günde asgarî 60 ile 80 hasta muayene olur, saat 10,30 da başlıyan vizite 17,00 ye kadar devam eder bir saat da yemek paydosu var iki dahiliye doktorunun seksen hastayı hem muayene hem de reçeteleri, istirahat veya çalışır kâğıtlarını yazmak için de hayli bir zaman geçtiğine göre burada muayene olan bir hasta sıhhatli bir muayene olması imkânsızdır. Bir hastanın normal olarak muayene olması için en az on dakikaya ihtiyaç vardır. Maalesef kifayetsizlik yüzünden bu dispanserde bu ihtiyaç giderilemiyor. Bunun daha fenası bazan dahiliyeci doktorlardan biri başka yerlere gönderilip tek bir doktorla seksen hastanın muayene olduğu da aşikârdır. Son zamanlarda da bir daha zorluk meydana çıktı, ilâçlar hariç eczahanelerden temin edilemez, Beykoz Sağlık istasyonundaki sigorta eczahanesinden alınması gerekiyor ama dispanserden alınan bir reçete hastaya verilmeyip bu işle meşgul olan bir memura verilir. Hasta ikinci defa ilâç almak için dispansere gelmek zorunda kalıyor. Bu eczahanede mevcut ilâçlarımızın yüzde onu yok, ilâç olmadığı zaman reçete uzun bir formaliteye tâbi tutularak eczahanede imzalanır başhekime havale edilir başhekim imza ettikten sonra hasta başka bir eczahaneden ilâcını temin eder. Merak ediyoruz. Bir hastaya bu kadar zorluk çıkarmaktaki sebep ne, yine gazetelerde okuyor ve görüyoruz ki İşçi Sigortaları memleketin muhtelif yerlerinde hastahane yaptırıyor. On bini mütecaviz hastayı bağrında besliyen Anadolu yakasında bir hastahane yapmak zamanı gelmedi mi? Temenni ederiz ki bir an evvel Anadolu yakasında bir hastahane yapılarak binlerce işçinin mağdur durumu önlenir de işçilerimiz sıhhatli bir çalışmaya kavuşur.

Altı tane tepkili uçak törenle teslim edildi

Devlet Bakanı Zorlu, mühim bir hitabede bulundu ve yardımın mahiyetini izah etti

Eskişehir — Kanada hükûmeti tarafından memleketimize verilen Sabre tepkili av uçaklarından altısı büyük bir törenle Türk pilotlarına ve askerî erkânına teslim edildi. Törende hükûmet adına Başbakan yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu Kanada Büyük Elçisi, Millî Savunma Bakanı, Genel Kurmay Başkanı ve diğer yüksek rütbeli mülkî ve askerî erkân bulunuyordu.

Kanada Büyük Elçisinin nutkuna Fatin Rüştü Zorlu cevap verdi ve şunları bildirdi:

«Türkiyeye yapılmış ve yapılacak askerî ve iktisadî yardımlar; cansız, bünyeyi ayakta tutmağa matuf değildir. Bilâkis bu yardımlar Türkiyede mevcut büyük hayatiyeti sür'atle geliştirecek ve dünyanın bu bölgesinde geçilmez bir sulh kalesini en kısa bir zamanda kuracaktır.»

Avrupaya gidecek memurlar

Sanat okullarına yeni bir şekil verilmesi kararlaştırıldı

Yakın ve Orta Doğu İş Gücü Faaliyet Bürosuna gönderilen bir mütehassıs san at okullarına verilmesi düşünülen veçhe hakkında bir rapor hazırlamıştır. Avrupa Çalışma Vekâletinden yedi memurun Avrupaya gönderilerek ihtisas yapmaları kararlaştırılmıştır. Sakat işçilerin işyerlerine alınması mevzuunu etüd edecek uzman da bugünlerde şehrimizde beklenmeketdir.

Orta okullar için öğretmen kursu

İSTEKLİ OLAN İLKOKUL ÖĞRETMENLERİ İLE LİSE MEZUNLARI, 4 AĞUSTOSTA BAŞLAYIP 20 EYLÜLDE BİTECEK KURSLAR SONUNDA YAPILACAK İMTİHANLA ÖĞRETMEN OLABİLECEKLER

Orta okul öğretmeni olmağa istekli ilk okul öğretmenleri ile lise mezunları için İstanbul ve Ankarada iki kurs açılacaktır. Kurslar 4 ağustosta başlayıp, 20 eylûlde nihayete erecektir. İsteklilerin kursa iştirakleri mecburi değildir. Ancak 20, 21 22 eylûl günleri yapılacak ehliyet imtihanlarında muvaffak olmaları şarttır.

İmtihanlar matematik, fizik, kimya, biyoloji, İngilizce, Fransızca, Almanca, resim - iş, müzik, pedagoji ve usul derslerinden yazılı ve sözly olarak yapılacaktır. Kuslar İstanbul Yüksek öğretmen okulu ve Eğitim Enstitüsünde, Ankara Gazi Terbiye Enstitüsünde faaliyete geçecek ve 45 gün devam edecektir.

GALATASARAYIN KURUCUSU: Dün Galatasaray mensupları, kurucuları Ali Sami Yen'in ölüm yıldönümü dolayısiyle merhumun Feriköy mezarlığındaki kabrinde bir ihtifal yapmışlardır.

İzmir hâdisesi münasebetile

GREV

Yazan: Nevzat ŞEKER

«İzmirde Liman İdaresi ile işçiler arasındaki mütevassıt bir işverenni, işçileri maddeten istismar etmesi yüzünden 600-800 işçi, Temmuz ayı ortalarında işlerini bırakmıştır. Bu durum grev addedilerek sendika idarecileri tevkif edilmişlerdir. Adalete intikal eden bu mevzuda fikir yürütemiyeceğimiz tabiidir. Fakat bir seri devam edecek yazılarımızda İzmir hâdisesinden mülhem alarak grev ve mahiyetini incelemeğe çalışacağız.»

Grev; kanaatimizce işçinin bıçak kemiğe dayandığı zamanlarda el atacağı bir halâs simitidir.

Yani işçinin işverenle anlaşmağa her türlü imkânı kullandığı, normal taleplerinin devamlı olarak redde uğradığı, bütün anlaşma ümitlerinin suya düştüğü zamanlarda başvuracağı nihaî çaredir.

Grevin işçi tarafından istismar edileceği zehabına kapılanlar, yukarıdaki anlatışımızın haricindeki normal zamanlarda dahi greve başvurulacağından çekinenler mevcuttur. Bunlar grevden, umacıdan, şeytandan kaçar gibi kaçmak lâzım geldiği kanaatindedirler.

Halbuki memleketimiz hudutları içinde hakkından fazlasını temin için grev silâhını istimal edecek tek işçi teşekkülü hatıra getirmemek lâzımdır.

Grevin bazı memleketlerde -pek nadir olarak- işçi tarafından yerinde kullanılmadığı hakikat ise de, ekseri Demokrat memleketlerde %99 haklı sebepler tahtında grev yapılmaktadır.

Bazı hukukçulara göre, grev Demokrasinin temei taşıdır. Yine bir çok milletler, grevsiz bir Demokrasinin mevcut olduğuna ihtimal verilemez kanaatinde müttefiktirler.

Hakikî bir Demokrasi idaresini kurmak azminde oldukların buyuran idarecilerimizin ve sayın Meclis üyelerinin Demokrasinin temel taşı addedilen grev serbestisine müsaade etmeleri ve bunu kanunlarla teminat altına almaları zarureti gittikçe sanayileşen ve liberalizmin hakim olmağa başladığı memleketimizde kaçınılmaz bir hal olmaktadır.

Greve ihtiyaç niçin duyuluyor?

Kanunlar, ihtiyaçlara bazan tam cevap verebilse dahi, onun elâstikiyetli taraflarından ve boşluklarından iyi niyetli olmıyan kimselerin bazı hallerde istifade etmesi kabildir.

Meselâ: Bir iş yerinde, ücret azlığından ötürü bir ihtilâf açıldığını ve o ihtilâfın hakem kademelerinde işçi lehinde neticelendiğini kabul edelim. İşveren bu karara mutlak riayet etmek mecburiyetindedir.

Fakat o başka yollara da tevessül edebilir. am almış işçileri kanunî imkânların lehindeki taraflarını istismar ederek zam almış işçileri birer ikişer işyerinden uzaklaştırıp yerlerine düşük ücretle yeni işçiler alarak yüksek kazaî mercinin kendisine yüklediği mükellefiyetten kaçma yolunu bulabilir.

Meselâ: İşveren, sendikal işçileri haklarını istemelerinden ve teşkilâtlanmalarından gocunarak, kanunların kendisine iyi niyetle bahşettiği hakları fenaya çevirerek sendikalı işçileri birer bahane ile işyerinden uzaklaştırabilir.

Meselâ: İzmirdeki mütevassıt gibi birini araya koyarak maddî haksızlıklar yapabilir ve bu yaptıklarını kanunların boşluklarına sığdırarak adaletin müdahalesine imkân bırakmıyabilir.

Bu hallerde işçi ne yapar?

İşveren haksız hareketini kamufle etmiş açık kapı bırakmamıştır. Dolayısile işçinin itiraz hakkı iyi netice vermiyecektir.

Elde grev serbestisinin olmayışını işveren bildiği için işçinin işini hep birden bırakmasından ötürü bir endişesi yoktur.

Bazan yaptığı haksızlık adalete intikal etse de kanunî müeyyidelerdeki cezaların hafif oluşu onun hareketi için bir mania olamaz.

O halde işveren bildiğini okumakta yine devam edecektir.

Halbuki grevin mevcudiyeti halinde bütün bu yolsuzluklara tevessül edmesine kolay kolay müsaade etmez.

Not: Gelecek yazımızda, grevin iş ve ceza kanunlarına göre tarifinden ve insan hakları beyannamesinden bahis edeceğiz.

Halkın eğitimi

Millî Eğitim Bakanı Celâl Yardımcı okuyup yazma bilme seferberliği ile ilgili Halk Eğitiği Umum Müdürlüğü ihdas edileceğini gazetecilerle yaptığı bir konuşmada belirtmiş ve demiştir ki:

«— Bu hususta bir kanun tasarısı hazırlamaktayız. Hükûmetçe tasvip edildiği takdirde; malî portesini temin etmek üzere Meclise teklif yapacağız.»

Şehit M. Ali

(Baş tarafı 3 ncüde)

Mehmetali şehitlik mertebesine ulaştı.

Rahmetliye muazzam bir cenaze merasimi yapıldı. Müessese bu ilk sanayiimiz şehidi ailesine beşbin lira dernek te bin lira sendikamız da bir miktar yardımda bulunmuştu. Kazadan bir müddet sonra yeni doçocuk ta babasının ruhuna kavuştu.

Vak'adan bir kaç saat sonra kaza yerine gelen o vakitki Umum Müdür Adil Aktuluğ maddî zarar keşke on misli olsaydı da bir arkadaşımız bu hale gelmeseydi. Sız mümessiller ne lâzımsa yapınız en pahalı hastahaneye yaralıyı götürebilirsiniz. Size bu hususta geniş yetki veriyorum. Hepinize geçmiş olsun demişti. Arkadaşımız nur içinde yatsın.

N. Ş.

Acı bır şaka

(Baştarafı 3 de)

hirane manevralar çeviriyor, onu -kendi ruh ve karakterimi misal getirerek- mutlaka böyle bir hayat arkadaşı ile mes'ut olacağını temine uğraşıyordum.

Bu gayretim semere vermişti. Bir gün, yalnız bulunduğumuz bir sırada, birdenbire ellerimi tuttu.

— Eğer emin olsam... Emin olsam!.. diye fısıldadı.

Sevinçten yüreğim ağzıma gelmişti. Ellerimi çekmek için hiçbir hareket yapmıyarak, hattâ -Aylânın kokusu diye tanıttığım- Müge'nin baygın havasile onu sarmak için büsbütün yakınına sokularak:

— Niçin emin olmuyorsunuz? dedim.

— Endişe ve tereddütlerim o kadar galip ki!..

— Bunları, sizi seven kalbim dağıtmıyor mu?

— Lâzım olduğu nisbette değil!..

— Nasıl bir teminata muhtaçsınız?..

Buca'da beynelmilel izci kampı açılacak

İzmir (Hususî) — Gedem Eğitimi genel müdürlüğü tarafından Türk ve diğer millet izcilerinin iştirâkiyle Buca'da beynelmilel izci kampı açılacaktır. 14 Eylülde başlıyacak olan kamp, 12 devam edecektir.

İçki Sanayii İşçileri yeni kararlar aldı

Paşabahçe İçki Sanayii İşçileri Sendikası dün saat 10.30 da olağanüstü bir kongre yaparak bazı mühim kararlar almıştır.

Kongre divanı seçiminden sonra; çalışmalarına başlıyan kongre delegeleri; faaliyet ve hesap raporlarının kabul edilmesini müteakip, delegeler söz alarak sendikanın bazı meseleleri etrafında dileklerini ileri sürmüşlerdir.

Delegeler umumiyetle arzularını şu şekilde ifade etmişlerdir:

1 — İç yönetmeliğin 74 üncü maddesinin kaldırılarak; Sigortalar Kurumuna göre ayarlanması.

2 — Bamların ödenmesi.

3 — Yüksek Hakem Kurulu tarafından verilen yüzde onların genel müdürlük kanalı ile işverenden istenmesi.

Yeni idare heyetinin seçilmesini müteakip kongre sona ermiştir.

Yeni idare heyetinde başkanlığa; Necmi Aksay, başkan vekilliğine; Ahmet Sarıyer, sekreterliğe; Saffet Sık, muhasipliğe; İbrahim Yıllar, veznedarlığa; Temel Çolak, seçilmiştir.

İşçilerine hayırlı ve muvaffak olmalarını dileriz.

Akaryakıt işçileri kongre yaptı

Selviburnu ile Şel şubeleri birleşti

Akaryakıt İşçileri Sendikası Selviburnu şubesi dün saat 14 de olağanüstü bir kongre akdetmiştir. Buna sebep olarak da; Sendika merkezinin iş yerinden dışarı çıkarılması ve bilinmiyen sebeplerden Sendika İdare Heyetinin istifa etmesi gösterilmiştir.

Gündem gereğince Kongre Divanı seçimine geçildi ve başkanlığa Cemil Gider, başkan vekilliğine Mes'ut Korniş, kâtipliklere İrfan Alpman, Yorgo Nikolayidis seçilmişlerdir.

Bundan sonra gündemde bulunan maddeler okunmuş ve oya sunulmuştur. Usul hakkında söz istiyen Selviburnu Şube Başkanı Muhittin Turan; Merkez Sendika tarafından böyle bir gündemin hazırlanmasının usulsüz olduğunu ve mevcut faaliyet ve hesap raporlarının bulunmadığını söylemiştir. Neticede faaliyet ve hesap raporları ile tenkitler gündemden geri alınmıştır.

Tekrar söz alan Muhittin Turan istifa etmelerine temasla: «Biz çalışmak için azmettik; fakat üyelerimizden ses çıkmayınca bu işi bu şartlar altında yürütemiyeceğimize inandık ve istifa ettik» demiştir. Muhittin Turana cevap vermek ihtiyacını duyan Merkez Sendika Başkanı Ziya Hepbir kürsüye gelerek şunları söylemiştir:

«— Görüyorum ki, Sendikacılık, Sendikacılar arasında yanlış anlaşılıyor. Sendikacılık ma sa başında oturup üyeden gelecek dilek ve şikâyetleri beklemek değildir. Ben bunu böyle anlamıyorum. Üye işten atılma korkusu ile gelip şikâyette bulunmazsa; bunu araştırma - mak mı lâzım? Hayır, üye bizi değil, biz üyeyi arayacağız. Bu böyle olduğu müddetçe muvaf fakiyete erişmek kolaylaşır. Biz bugün bizzat üyelerin kapılarını çalarak dilek ve şikâyetlerini soruyoruz. Siz idarecilerden de bunu bekleriz.»

Verilen bir takrirle Selvibur nu şubesi ile Velin birleşmesi istenmiş ve ittifakla kabul edilerek kongreye son verilmiştir.

MİGRO'NUN BÜTÜN HAZIRLIĞI BİTTİ

500 BİN LİRA İLE KURULACAK ŞİRKET ÇOK YAKINDA FAALİYETE GEÇİYOR

İstanbulda kurulması karar verilen Migros teşkilâtına ait hazırlıklar ilerlemiştir.

Şirketin kanunî formaliteleri ikmal edilerek tescili yapılmış ve şehrimiz Ticaret odasına kyadolunmuştur.

İlk sermaye olarak 500.000 lira ile kurulan şirketin esas gayesi halkın gıda ihtiyacını ucuz olarak temin etmektir. Bu cümleden olarak halkın ihtiyaç maddelerinin müstahsilden müstehlike intikaline kadar olan fiat yüksel meleri önlenecek, ambalaj ve diğer hususlarda organizasyon ve nümune tesisleri meydana getirilmesine de çalışılacaktır.

Vapur bilet ücretlerinde değişiklik

Denizcilik Bankası Şehir Hatları seferlerinin bilet ücretlerinde bir ayarlama yapmayı tetkike başlamıştır. Kadıköy-Köprü seferi için alınan 20 kuruştan 8 i Bankaya kalmakta; diğeri vergi ve resimlere gitmektedir. Diğer taraftan taşınan yolculardan yüzde 30 u ücret ödemektedir. Bu bakımdan ücret tarifesinde bir ayarlama yapılacaktır.

Hatay'da ziraî bir şirket kuruluyor

Antakya, (T.H.A.) — Haber verildiğine göre, şehrimizde bir hayvancılık şirketi kurulması için teşebbüse geçilmiştir. Bununla ilgili olarak Antakya Şehir kulübünde yapılan toplantıya müteakip, gerekli program hazırlanmıştır.

Verilen malûmata göre, şirket; sütçülük, arıcılık ve kümes hayvancılığı olmak üzere üç branşta faaliyet gösterecektir.

İzmir'de troleybüs seferleri

İzmir, (T.H.A.) — Konak ile Güzelyalı arasında çalışmakta olan tramvayların seferden kaldırılması ile bu hatta işletilmesine karar verilen troleybüs seferine başlanılmış bulunulmaktadır. 12 şerden iki gurup halinde 24 şoför, troleybüs arabalarında staj görmektedir.

Ankarada 7 ayda iki bin dilenci kamplara sevkedildi

Ankara, (T.H.A.) — Bildirildiğine göre, 1954 yılı başından beri şehrimizde yakalanan dilenci sayısı 2000 i tecavüz etmiştir. Yakalanan dilencilerden bazılarında külliyetli miktarda para bulunduğu ve haklarında zabıt tanzim edildiği de ayrıca bildirilmektedir.

Bu duruma göre, Ankarada günde 5 - 6 nisbetinde bir dilenci gurubu yakalanmaktadır.

Türk - İş'e hediye ettiğimiz Flâma

Geçen ay yapılan Sendikalar Birliği kongresinde Türk-İş'e Sendikamız bir flâma hediye etmiş idi.

Bu münasebetle Türk-İş icra heyetinden aşağıdaki mektubu aldık. Okuyucularımıza aynen sunuyoruz.

«Türk-İş'e armağan ettiğiniz flâma ile örnek ve samimi hareketlerinize bir yenisini daha katmış bulunuyorsunuz.

«Olgun ve anlayışlı hareketinizden dolayı sizleri bir kere daha tebrik eder, feyizli hareketlerinizin şümul bulmasını temenni ederiz.»

İcra Heyeti

Paşabahçe şişe ve cam fabrikasında yeni tayinler ve zamlar

Şişe ve Cam Fabrikasında Temmuz ayı içinde usta ve pos tabaşılıklarına terfi suretiyle yeni tayinler yapılmış ve tayin edilen 12 kişiye zam verilmiştir.

Öğrendiğimize göre teknik ve idare şefliklerde de yeni terfiler yapılmıştır. Bu arada bazı şeflere yeni unvanlar verilmek suretiyle kadrolar ihdas edilmiştir. Bu arada bazı şeflere 50-250 lira arasında zamlar yapılması için de bir karara varılmış olduğu söylenmektedir. İdari servisler memur, şef ve müdürleri için de bir zam listesi hazırlanmıştır.

Belediyede yeni vazife taksimi

İstanbul Belediyesinde, dördüncü Belediye Reis Muavinliğinin ihdas edilmesi üzerine yeniden vazife taksimi yapılmıştır.

Yeni iş programına göre reis muavinlerinden Kemal Mutluay, yazı, zat, hukuk, hesap, evlendirme, masraf, neşriyat, levazım, müzeler ve kütüphane, işlerine, Ferruh İlter teftiş, iktisat, veteriner, sağlık, zirâat, hâl, Karaağaç ve mezarlıklar müdürlüklerine, Hüsnü Tümer İmar, fen, makine ve sanayi, itfaiye, bahçeler, sosyal ve kültürel tesisler, seyrüsefer ve nafia işlerine, Sedat Erkoğlu elektrik tramvay ve tünel işletmeleri, Darülâceze, konservatuvar, şehir tiyatrolarına, emlâk ve kamulaştırma, temizlik, zabıt ve muamelât işleriyle Üsküdar - Kadıköy halk tramvayları idaresine bakacaklardır.

Traktör fabrikası hazırlığı

İcra Vekilleri Heyeti, şirketin kurulmasına izin verilmesini kararlaştırdı

Ankara 29 (A.A.) — Mineapolis - Moline traktörleriyle biçer döğer ve diğer ziraat makinelerini imal ve tevzi, ihraç ve her türlü makine ve aksamı teçhizat ve ham madde ithalâtı işleriyle iştigal etmek ve merkezi Ankarada olmak üzere 25 yıl müddet ve 20.000.000 Türk lirası sermaye ile kurulmasına başlanan «Minneapolis - moline Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Anonim Şirketi» nin esas mukavelenamesi ve sermayesinin dörtte birinin yatırıldığını gösteren banka mektubu İcra Vekilleri Heyetince incelenereke, adı geçen şirketin kurulmasına izin verilmesi kararlaştırılmıştır.

İşçilerimize şeker tevz'i

Sendikamız Temmuz ayı için de üyelerine birer kilo şeker tevzi etmiştir.

Diğer taraftan şeker fabrikaları kampanyalarını açmış olup şeker bollaşmağa başlamıştır. Şeker tevziatında emekli işçi arkadaşlarımıza da şeker verilmiştir.

İzmirdeki Nato karargâhında Fransız, İtalyan ve İngiliz subayları çalışacak

İzmir, (Hususî) — Şehrimiz NATO karargâhında vazife gören Türk, Yunan, Amerikan personelinden sonra bugün de ilk olarak bir Fransız yüzbaşısı vazifesine başlamıştır.

Yakında İngiliz ve İtalyan subaylarından bir grup ta şehrimize gelerek vazifelerine başlayacaklardır.

Arapkir cezaevi tamamen boşaldı

Malatya, (Hususi) — Şehrimizin en büyük kazalarından biri olan Arapkir cezaevinde bulunan son mahkûm da tahliye edilmiştir. Bomboş kalan cezaevini jandarmalar ardiye olarak kullanmaktadırlar.

Verilen malûmata göre son senelerde Arapkirde, 1 öldürme, birkaç yaralama, bir de intihar etme vak'asından başka kayda değer hiç bir hâdise olmamıştır.

Ayda bir

Kime ne lâzım

Yazan: L. AK

Cam-İş gazetemiz intişar ettiği ilk sayılarında kıymetli arkadaşlarımdan biri ayda bir ismi altında kime ne lâzım diye iki üç makale neşretti fakat birdenbire arayı kesiverdi merak ettim bir gün sordum arkadaşım senin her ay ayda bir kime ne lâzım ismi altında bir yazın çıkmakta idi çok zamandanberi bu yazına hasret kaldık bana cevap olarak dedi ki arkadaşlarımız kızıyor da ondan sebep arayı kesiverdim. İşte ben de düşündüm taşındım şu goblede çalışan camcı arkadaşlarım 1480 derece ateş karşısında mukavele ederek alnının teri ile ekmek parasını kazanan kimselerdir. Böyle olmasına rağmen yine bu arkadaşlar neşeli ve sıhhatlidirler. Hepsi de ayrı ayrı gayeler peşinde koşmakta olduğu malûmdur. Ben de temenni ederim ki her arkadaşım gayelerine muvaffak olsun şöyle ki:

Mestan ustaya: Para, para, para
Göbekli Tahsine: Ü. 45 kalıbı
Çerniskiye: Balık yapmak için Ropin
Üzeyir ustaya: 4 katlı ev su kuyusu olmak üzere
Hayri Turana: Futbol sahası
Göbekli Şükrü Güre: Hasan Türkay Dayıcığı
Hayrettin Akgüle: Ampul makinelerinin yedek aksamı
Halil Karacaya: İstirahat
Ali Musaya: Galatasaray forması
Göbekli İsmaile: Fenerbahçe forması
Nasuh ustaya: Gözlük uzak ve yakın
Münür Üldeşe: Maden kesmek için koyun makası
Cemal Göke: Kara sevda
Davut Ardaya: Bedava sigara ve traş sabunu
Ferhat Beklere: Kulüp rakısı
Fevzi Çırağa: Boks eldivenleri
İngo Hüseyine: Şoför ehliyeti
Rasim ustaya: Emekli maaşı
Mustafa ustaya: Rasim ustanın aynı
Dursun Yetişene: Tuzlu balık
Niyaziye: Şiller makinesi
Cemil Gidere: İngilizce hocası
Nevzat Şekere: Okul çantası
Hasan Türkaya: İş mevzuatına ait kanunlar
Hüseyin Karaya: Diyanet İşleri Reisliği
Balkanlı Hüseyine: Misket şarabı
Veysel ustaya: Yardımcı

Şehit Mehmet Ali arkadaşımız için

Bir yıl kadar evvel 8 Temmuz 953 Cumartesi gecesi Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikası gaz jeneratörlerinden biri infilâk etmiş ve jeneratörün gazcısı bulunan arkadaşımız Mehmetali Tabaklar ağır surette yaralanmış ve kaldırıldığı Nümune hastahanesinde beş gün ıztırap içinde kıvrandıktan sonra rahmete kavuşarak şehitlik mertebesine ulaşmıştı.

Rahmetliyi gazojenlerdeki devamlı işim icabı yakinen tanır çalışma saatlerimiz birbirine tesadüf ettiğinde zaman zaman dertleşirdik.

Sakin tabiatlı güler yüzlü çekingen fakat samimi karakterli kumral ve tam bir Anadolu simalı tipe malikti. Dürüst bir aile reisi bilhassa çalışkan bir işçi idi.

Rahmetli vak'a gecesi saat 22 de işbaşı yapmış saat 2 civarında yemekten dönmüş diğer arkadaşlarını yemeğe göndermişti. İnfilâka tekaddüm eden dakikalarda büyük bir işçi kütlesinin çalıştığı goble servisi yemekte bulunmakta idiler, infilâk anında yemekte bulunan bir arkadaş vak'ayı şöyle anlatıyor:

Henüz yemeğe oturmuştuk, sıcak ve sıkıntılı bir hava vardı. Birdenbire yemekhaneyi âdeta yerinden oynatır şekilde şiddetli bir patlama oldu. Herkes tabağını kaşığını bir tarafa atmış kapılardan dışarı fırlıyordu, nasıl oldu bilmem ben de kendimi kapının önünde buldum. Gazojenler tarafından toz, duman ve buhar fışkırıyordu; o tarafa doğru koşmağa başladık. Buhar ve dumandan nefesimiz kısılacak gibiydi. O sırada kömürlük çatısından bir haykırış duyduk, fabrika itfaiyecileri merdiven kurup feryat edeni indirdiler. Bu ateşten ve buhardan haşlanmış ağır yaralı Mehmetali idi.

İşçi arkadaşların o sırada yemekte bulunması kurban sayısını azaltmıştı. Mehmetali kazadan bir saat sonra ilk tedavisi yapılarak Nümune hastahanesine kaldırılmıştı. Sendika idare heyeti sık sık ziyaretine giriyordu. Rahmetliye bir arzusu olup olmadığı soruluyor, diğer taraftan müessesenin de müzaheretiyle bir hususî hastahanede yatak ayırtmış bulunuyorduk. Doktorlar hastanın durumunun iyi olmadığından bahisle Nümuneden ayrılmasına müsaade etmediler. Vak'adan beş gün sonra rahmetlinin bir çocuğu da dünyaya gelmişti. Fakat beşinci günü gecesi

(Devamı 4 ncüde)

Sayfiyelere motörlü vasıta bırakılmıyacak

İlk olarak Florya'da tatbik edilecek bu kararla halkın istirahati ve emniyetle yürümesi sağlanacak

Taksiler için hudut çizilecek

Belli başlı sayfiye yerleri başta olmak üzere halkın rağbetine mazhar olmuş istirahat mahallerine motörlü vasıtaların işletilmemesi hakkında bugünlerde bir karar alınması muhtemeldir.

Halkın kafasını dinlendirmek için koştuğu sayfiye yerlerinde tâyin edilecek hudut çerçevesi dahiline kadar bilumum kara vasıtaları işleyecek, fakat belirli hududu geçemiyecektir. Bu ralarda müsait mahaller oto park haline getirilmiş olacağından vasıtalar emniyet içinde oto parkın salâhiyetli memuruna teslim edilecek, taksi ve dolmuş durakları aynı yerin civarında ihdas edilecektir.

Tecrübe mahiyetinde ilk defa olarak bu yeni usul Floryada tatbik edilecektir. Şenlik köy asfaltının yanındaki boş araziden içeri hiç bir vasıta giremiyecektir. Yolcular burada istasyon yapacaklar plâj ve gazinolara yaya olarak gideceklerdir. Karardan maksat halkın huzur içinde tatilini geçirmesi ve biran için kaza tehlikesinden uzak kalmasıdır.

Altıncı Şube Müdürü Orhan Eyüpoğlu bu bakımdan gerekli etüdleri yapmış ve Şoförler ve Otomobilciler Cemiyeti idare heyeti ile istişarede bulunmuştur.

Alınacak karar istenilen randımanı verdiği takdirde bu usul bilumum istirahat yerlerinde de tatbik edilecektir.

İpsala köprüsü

Ankara, (A.A.) — Türkiye - Yunanistan hududunda ve Meriç nehri üzerinde Türk - Yunan Hükûmetlerince müştereken inşa ediecek olan İpsala köprüsü 15 temmuz 1954 günü Ankara ve Atinada müteahhitlerine ihale edilmiş tir.

Mezkûr köprünün temel atma merasimi Türk ve Yunan Nafıa Vekillerinin iştirakiyle 20 ağustos 1954 cuma günü yapılacaktır.

Amerikan işçi hareketlerinin tarihçesi

Sanayide işçi-işveren mücadelesi

1873 ve gene 1876 yıllarında başlıca meslekî sendikalardan birçoğunun, münhasıran sendika programı üzerine kurulmuş bir federasyon etrafında alâka toplamak teşebbüsleri akim kalmıştı. Bu sıralarda sendikalardaki üye sayısı ise yeni bir ekonomik kriz sebebiyle ciddî surette azalıyordu. Sanayide çalışan işçiler, sendikalarının tahammül edemiyecekleri bir sürü şiddetli grevleer ve lokavtlara katıldılar. Sigara imalâtı işçileri, dokuma sanayii işçileri, demir sanayii işçileri, kömür madeni işçileri ve diğerleri ücret indirilmesine karşı şiddetle mücadele ettiler.

1877 de, iptida Pitsburg'da çıkıp da bütün memlekete yayılan demiryolu grevlerini ayaklanmalar, sıkı yönetim, eyalet ve federal hükûmet kıtalarının müdahalesi ve bazı insanca zayiat takibetti. Gerek hükûmet memurlarını, gerek yurttaşları tehdit etmek suretiyle menfaatler sağlamak gayesiyle kurulmuş gizli bir İrlânda derneği olan ve «Molly Maguires» adiyle anılan dernek Pensilvanyanın antrasit bölgesindeki eski İrlândalı «Hibernian» teşekkülünün merkezlerini ele geçirdi. Bu devrenin çektiği ıstırapların ve sefaletin bir mahsulü olan «Molly Maguires» derneği hem işverenlere hem de grevleri boğan işçilere karşı tethişçi usuller kullanıyorlardı. Bu dernek, bir sürü katil hâdiseleriyle suçlu bulunan müteahhit elebaşlarının tevkif ve mahkûm edilmeleri neticesinde nihayet eyalet otoriteleri tarafından dağıtıldı.

İşçilerin daha hemen ilk hedeflerine vâsıl olmadan akamete uğramalarına rağmen, bu velveleli devre hem işçi hareketinin tazammun ettiği mânasının hem de onun çare bulmaya çalıştığı sosyal ve ekonomik kötülüklerin millet ölçüsünde anlaşılmasını sağlamıştır. Profesör Selig Perlman ın müşahedesine göre, o yıllarda kazanılan tecrübeler, bir tesanüt şuuru ve müşterek bir gaye vücuda getirmek bakımlarından işçi hareketini bir nevi «millileştirmiştir». Bir de, demiryollarında, madenlerde ve dokuma fabrikalarında çalışan vasıfsız işçiler ilk defa olmak üzere bir iş uyuşamazlığında mühim bir rol oynamış ve artık bundan böyle teşkilâtlanmış işçiler sadece kalifiye işçi toplulukların münhasır kalmamıştır.

Ekonomik şartlarda görülen ıslahat bir taraftan gene kalifiye işçilerin kurdukları yeni mahallî sendikaların meydana çıkması ve diğer taraftan şehirlerde de yeni merkez gruplarının teşkil edilmeleriyle birlikte olarak vücuda geldi, bu merkez gruplarından ancak pek azı ekonomik krizi atlatacak kadar uzun müddet yaşıyabilmiştir. On sekiz kadar millî sendika krizi atlatabilmişti ve federal 9 tane kurulmuştu. 1885 te sendikaların üye sayısı, 1883 te başlamış olan ekonomik gerileme ise ücret indirmelerine karşı, birbirini takıbeden dalgalar halinde, grevler meydana getirmişti.

Bu on yılın sendika-işveren mücadeleleri zarfında, bizzat işçi hareketi de kendi müstakbel bünyesi hususunda kesin bir mücadeleye sahne oldu. Mesele şuydu: Millet ölçüsünde bir teşekkül meslekî esaslara dayanan mahallî sendikalar ile şehirlerdeki merkez gruplarının üye olmaları suretiyle mi vücut bulmalıydı, yoksa millî bir federasyon her şeyden evvel mevcut millî sendikalara ve meslekî birliklere mi dayanmalıydı? Şimdiye kadar müteaddit kereler denenmiş ve akamete uğramış olan birinci telâkki «İşçi Şövalyeleri» adlı gizli işçi teşekkülü tarafından destekleniyor, buna mukabil ikinci fikir ise 1880 yılında kurulan Amerikan İşçi Federasyonu tarafından müdafaa olunuyordu.

(Devamı var)

Santral mensucat fabrikası

(Baştarafı 1. Sayfada)

iş mevzuatının bu günün ihtiyacına cevap vermekten uzak olan hükümlerile karşılaşmaktadır.

Bir çok defalar selâhiyetli şahıslar tarafından aksaklıkları kabul edilen 3008 sayılı iş kanununun ve alâkalı mevzuatın halen, bu günün sosyal ihtiyaçlarına cevap verebilecek en mütekâmil hükümleri ihtiva ettiği iddia edilemez.

İş mevzuatının şu durumu işçi ve işveren münasebetlerinde taraflardan birinin hüsnüniyetten uzak hareketi yüzünden hoşa gitmeyen bazı hâdiselerin zuhuruna sebebiyet vermektedir.

İl ve Yüksek Hakem kurulu kararlarını tatbik etmeyen, işçilerin haklı isteklerini yerine getirilmesi için müracaatta bulunan sendika temsilcilerini işten çıkartan, sendika faaliyetlerini baltalamak istiyen günün demokratik ve sosyal anlayışına ayak uydurmak istemiyen bazı işverenlerin mevcut olduğu ve bunların iş kanununun aksak taraflarından istifade etmek istedikleri ve bu uğurda faaliyet sarfettikleri acı bir hakikattir.

Son günlerin taze olayları arasında santral mensucat dokuma fabrikasında zuhur eden ihtilâfı zikredebiliriz. Arzusuna göre iş şartlarını değiştirmek istiyen, muvafakat etmiyen işçilere kapıyı gösteren işveren, işi normal şartlara irca edeceğini kabul ve taahhüt etmesine rağmen bilâhare yazılı taahhüdünü de tanımamak ve yerine getirmemek suretile ihtilâfın başlıca müsebbibi bulunmuş ve 87 işçinin işsiz kalmasına sebep olmuştur.

İşçi sendikaları birliğinin işçileri işe iade için yaptığı teşebbüs işverenin kat'î kararları karşısında semere vermemiştir.

İstanbul işçi sendikaları birliği olarak 87 işçinin aileleri ile beraber bu gün aç ve işsiz kalması karşısında duyduğumuz üzüntüyü ifade eder bu gibi hâdiselerin tekerrür etmemesi için gerekli tedbirlerin alınmasını ve mevzuatımızın ihtiyaca daha iyi cevap verebilecek hale getirilmesini ilgililerden temenni ederiz.

İdare Heyeti

Türkiye Millî Gençlik Teşkilâtı beyannamesi

Türk milletinin özünü teşkil eden, gençliği temsilen Türkiye Millî Bençlik Teşkilâtı; Santral Mensucat Fabrıkasında işten çıkarılan 87 genç işçinin durumu dolayısiyle aşağıdaki hususları efkâr-ı umumiyeye arzetmeyi millî bir vazife addetmektedir.

Üzerinde durulması gereken mesele, sadece işçilerin işlerinden atılması değil; aynı zamanda işverenin kabul ettirmek istediği ağır şartlar karşısında genç işçilerin uğradıkları maddî ve manevî ruh çöküntüsü ve bedbinliktir.

Bugün bir memleket realitesi olarak belirtmeliyiz ki işten uzaklaştırılan işçilere verilen tazminat henüz kifayetsiz ve yıllar süren bir takiple sağlanabilir haldedir.

Hayatını günlük çalışmaları ile kazanan işçilerimize sigortalar yolu ile sağlanan, hal ve istikbal garantisinin de şimdilik arzu edilen huzuru bahşedebilecek kudrette olmadığını itiraf etmeliyiz.

İşçiyi hayata ve yarına bağlıyan ve kuvvetli bağın işçinin gençliği ve çalışma sahası olduğu unutulmamalıdır. Bu durumda işverenin tek taraflı olarak aşırı kazanç gayesi ile hazırlayıp, zorla kabul ettirdiği şartlar işçide şahsı için olduğu kadar memleket için de mukadderat demek olan gençlik cevherinin kaybına sebep olmaktadır.

İşte bunun içindir ki işverenin hazırlıyacağı şartlar her şeyden önce bir gençlik ve memleket dâvası olarak ele alınmalı ve bu görüşün ışığında Santral Mensucat Fabrikasında mağdur duruma düşen 87 genç işçi derhal işlerine iade edilmeli ve normal iş şartları takip edilmeğe başlamalıdır.

Türkiye Millî Gençlik Teşkilâtı bu görüşşü prensip olarak vazederek gençliğin her hangi bir şekilde istismarına müsaade etmiyeceğini kuvvetle belirtmek lüzumunu hisseder.

Türkiye Millî Gençlik Teşkilâtı

Kerime Nadir'den bir Hikâye

Acı bir şaka

— Rüheyma'dan Nermine Mektup —

«Nerminciğim!

Mektubunda bana sitem ediyorsun ve diyorsun ki:

«Rüheyma, tam üç senedir beni ihmal ettin. Hani İstanbula gittikten sonra sık sık mektuplaşacaktık? Bu vadini tamamen unutmuşa benziyorsun... Boğazından mühim bir ameliyat geçirdiğini öğrendim; çok üzüldüm. Ameliyatın muvaffakiyetle neticelendiğini ve bir müddettenberi tamamen iyileştiğini temin ettikleri halde, merakım bir türlü geçmedi. Bana tafsilâtlı bir mektup gönder. Fakat bu tafsilâtı İzmire dönüşte şifahen nakletmeğe kalkıp ta, bir müddet daha yazmağı ihmal etme sakın!»

Canım kardeşim; darılmakta haklısın. Ancak burada neler yaptığımı, nasıl vakit geçirdiğimi öğrenmiş olsan, her halde kırgınlığın azalır. Üniversite dersleri bana göz açtırmıyor. Bir yandan da babamın hastalığile uğraşıyoruz. Ne ise...

Ben altı ay evvel boğazımdan ameliyat oldum. Hani çocukluğumdanberi sesimde bir çatlaklık ve kalınlık vardı. Ameliyattan sonra bu tamamen geçti ve sesim âdeta tanınmıyacak kadar inceldi.

Asıl ben sana, bu boğaz ameliyatının, yani sesimdeki değişikliğin, hayatımda ne büyük bir rol oynadığını, ne enfes bir komedyaya âlet olduğunu anlatayım. Bugünler içinde zaten candan bir dostla dertleşmeğe ihtiyacım vardı. Seni Allah gönderdi... Hikâyemi dinle Nermin:

Şair Cevat Nedim'i gıyaben çok iyi tanırsın... Onun şiirlerini daima başbaşa okur, hayatına ait dedikoduları dikkat ve alâka ile takip ederdik...

Bu adamla aramızda bir aile hukuku olduğundan sana her halde bahsetmiştim. Kendisi Üniversitede iken babamın talebesi imiş ...Sonra da ben onun talebesi oldum. Geçen seneye kadar bize arada sırada gelirdi.

Geçen seneye kadar, diyorum; çünkü bu zavallı şair, geçen yıl içinde müthiş bir felâkete uğradı. Bir kaza neticesinde gözlerini kaybetti. Ah ne kibar, ne yakışıklı adamdı. Bütün gençlik ona hayrandı! Hele Fakültede arkadaşlarımla etrafını sarıp ta kendisile konuşmak için birbirimizle bir rekabete girişmemiz vardı ki, görülecek şeydi!..

Sana, genç kızlığımın en güzel günlerini Cevat Nedimin muhitinde geçmiştir, diyebilirim... Ben bu adamı, daha babamın talebesi olarak evimize girip çıkarken sevmeğe başlamıştım. Belki şaşarsın Nermin! Fakat, bugün artık bu sırrı ifşa etmekte bir beis görmüyorum. (Sebebini aşağıda öğreneceksin).

Yaz mevsimlerini İzmirdeki bağımızda geçirmeğe geldiğim zamanlar, ondan uzak kaldığım için üzülüyordum. Fakat, üç senedenberi büsbütün İstanbulda kalışım, gönlümde âdeta bir bayram yarattı... Tâ o meş'um tarihe kadar!.. Cevat Nedim'in bana karşı müstesna bir alâkası yoktu. Etrafını saran genç kızlardan herbirine ne kadar yakınlık ve samimiyet gösteriyorsa, benim de nisibim bundan ibaret kalıyordu. Hattâ, tabiatım ağır ve çekingen olduğundan ve ekseriya gerilerde durduğumdan, diğerlerinden daha az alâkasını çektiğimi hissediyordum.

Yalnız bir gün, bir izdivaç münakaşasından sonra, bana usulca sorduğu bir sual zihnimi hercümerç etmiş, içimde büyük bir ümit uyandırmıştı:

— Rüheyma hanım! demişti. Niçin bir türlü evlenemediğimi merak ediyorlar... Bu husustaki müşkülpesentliğimi sizden başka anlıyacak kimse yoktur zannındayım.. Bu müşkülpesentliği iki sene daha uzatayım değil mi?

Birden afallamıştım. Kulaklarıma inanamıyordum. «İki sene» demekle, benim fakülteyi bitirme müddetimi hesapladığını düşündüm ve birden:

— Nasıl isterseniz efendim! diye mânasız bir cevap verdim.

O günden sonra, bir daha aramızda bu bahse temas eden hiçbir söz açılmamıştı. Hele o meş'um kaza tarihinden sonra büsbütün kapalı kaldı...

Onun gözlerinin kaybı, hayatımın çok büyük bir felâketi olarak tecelli etmişti Nermin! Kendisini daima seviyordum ve alil vücuduna bütün ömrümü vakfetmek için yanıyordum...

Istırabını deşmemek, felâketinden yüzüne karşı bahsetmemek için daima sükût etmekte, hattâ kendisini teselli yollu sözlere bile muhatap kılmaktan kaçınmaktaydım. Yalnız bir kere, -hastahaneden çıktığım hafta[illegible] sıydı- gözlerimdeki yaşları ve hançeremdeki hıçkırığı ona [illegible] dirmemeğe çalışarak:

— Üzülmeyiniz Cevat bey! diye kekelemiştim.

O zaman, sararmış yüzünde mahzun bir çocuk tebessümü ile elimi tutarak hafifçe sıkmış ve:

— Ne yapalım? Alışacağız! demişti.

Bundan sonra, kendisini çok sık gördüm ve dostları, arkadaşları tarafından daima teselli edildiğine şahit oldum. Fakat ben daima uzaklarda, gerilerde kaldım... Tâ altı ay evveline ğ ameliyat olduğum tarihe kadar...

Bu tarihle beraber, hayatımda büyük bir istihale başlıyor ki, bunun mahiyetini ve şeklini sana kısaca izah edeyim:

Cevat Nedim, felâketinin ilk me'yusiyet ayları geçtikten sonra, bambaşka bir adam olmuştu. Eskiden ağır başlı, az konuşan, çok düşünen bir erkek iken, şimdi lâübali, şen, şakacı ve nükteci idi. Aynı zamanda, bu nevi dostlardan ve arkadaşlardan hoşlandığını söylüyor, hakikaten de onların arasında yaşıyordu.

Ben bu halini, me'yusiyetinin ölçüsüz bir hadde varmasından ileri geldiğine, kendisini bu suretle avuttuğuna vermiştim. Hakikaten de böyle idi. Artık ağır, durgun dostlardan kaçıyor, derdini, elemini unutturacak şen insanlar arıyordu.

Bu itibarla benim ümitlerim büsbütün sönüyordu. Cevat Nedim, bir zamanlar hayatını bağlamak istediği sakin, hayalperest Rüheyma'ya artık el veremezdi. Kendisini, ömrünün sonuna kadar bir mürebbiye gibi çekip çevirecek, acılarına neş'esi ve dinmez sabrı ile merhem olacak becerikli, mütehammil ve biraz da gamsız bir eşe ihtiyacı vardı.

Bu kanaata saplandığım sıralarda, boğazımdan yapılan ameliyat, ruhuma yepyeni ümitler doldurdu: Cevat Nedimin karşısına bambaşka bir kız olarak çıkacaktım. Sesimin değişmesinden istifade ederek, tam istediği karakter ve mizaçta, yani, şen, hoppa ve her elemi fütursuz bir tahammülle kaldırabilen bir insan şahsiyeti takınacaktım.

Gayemin esasını gizli tutarak fikrimi arkadaşlarıma açtım. Gûya sadece kendimi bir başkası olarak tanıtmakta muvaffak olup olmıyacağımı denemek, şaire bir muziplik, bir şaka yapmak arzusundaydım.

Arzum ittifakla kabul edildi ve komedya başladı...

Ah Nerminciğim! Görsen ne mükemmel rol yapıyordum. Sık sık tertip ettiğimiz toplantılarda neş'e kasırgası yaratan ideal bir mahlûk olmuştum. İsmim «Aylâ» idi...

Cevat Nedim benimle derhal alâkadar oldu ve -hiç şüpheye düşmeden- bu alâkasını her gün biraz daha arttırdı... Artık onun mizacına şerbet veren, gamını kahkahalarımla dağıtan, arzularını -uygunsuz [illegible] lanlarını bile- büyük bir müsamaha ile kabul eden; böylece bir an olsun yanını boş bırakmıyan bir dostu olmuştum.

Arkadaşlarım muvaffakiyetimden dolayı beni tebrik ediyorlar; hakikatin meydana çıkıp ta şairin şaşıracağı günü büyük bir sabırsızlıkla bekliyorlardı.

Beri tarafta, ben gizli tasavvurumun icrasına çalışmaktaydım. Kendisile her hususta [illegible] beşçe konuştuğum için, evlenmek bahsi etrafında, gayet [illegible]

(Devamı 2 [illegible])